

Anne-Baba Algısı, Aile Aidiyeti ve Psikolojik İhtiyaçlar ile Ergenlerin Öznel İyi Oluş İlişkisi*

Association of Parental Perceptions, Family Belonging and Psychological Needs with Adolescents' Subjective Well-Being

Eda Gök Camoğlu^{ID}, Ercan Kocayörük^{ID}

Öz. Araştırmanın amacı psikolojik ihtiyaçların karşılanması, aile aidiyeti ve anne-baba algısının öznel iyi oluş üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırmanın örneklemini İstanbul ili Fatih ilçesinde öğrenim gören lise öğrencileri oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Anne-Baba Algısı Ölçeği, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği, Aile Aidiyeti Ölçeği ve Ergen Öznel İyi Oluş Ölçeği (EPOCH) kullanılmıştır. Veriler hiyerarşik regresyon analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öznel iyi oluşun yordanmasında temel psikolojik ihtiyaçlar, aile aidiyeti, anne algısı ve baba algısı değişkenlerinin etkili olduğu görülmüştür. Sonuçlar literatür eşliğinde tartışılmış olup bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler. Anne- baba algısı, psikolojik ihtiyaçlar, aile aidiyeti, öznel iyi oluş.

Abstract. The aim of the study is to examine the effect of psychological needs, family belonging and parent perception on subjective well-being. The sample of the study consisted of high school students studying in Fatih, Istanbul. Mother-Father Perception Scale, Basic Psychological Needs Scale, Family Belonging Scale and Adolescent Subjective Well-being Scale (EPOCH) were used for data collection. Data were analyzed using hierarchical regression analysis technique. According to the findings, it was seen that basic psychological needs, family belonging, mother perception and father perception variables were effective in predicting subjective well-being. The results are discussed in the light of the literature and some suggestions are presented.

Keywords. Perception of parents, psychological needs, family belonging, subjective well-being.

*Bu çalışma, yazarın hazırlamış olduğu, "Öznel İyi Oluşun Yordanmasında Psikolojik İhtiyaçların Karşılanması, Aile Aidiyeti ve Ebeveyn Algısı Rolünün İncelenmesi " başlıklı tezin bir bölümünden oluşturulmuştur.

Eda Gök Camoğlu

İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
İstanbul, Türkiye
e-mail: edagok07@gmail.com

Prof.Dr. Ercan Kocayörük

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi
Çanakkale, Türkiye
e-mail: ercankocayoruk@gmail.com

Geliş/Received: 30.05.2019/May, 30, 2019
Düzeltilme/Revision: 30.12.2019/December, 30, 2019
Kabul/Accepted: 31.12.2019/December, 31, 2019

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association

Hayata gelen her canlı farklı ihtiyaçlar ile doğar ve bu ihtiyaçların karşılanması ile hayatta kalmaya devam eder. Fonksiyonel olarak en gelişmiş canlılardan olan insanın ihtiyaçları farklı kategorilere ayrılmaktadır. En temelde incelenecek olursa ihtiyaçlar biyo-fiziksel ve psiko-sosyal olmak üzere iki şekilde ele alınır. Biyo-fiziksel ihtiyaçlar kişinin hayatını devam ettirmek için yer alırken psiko-sosyal ihtiyaçlar ise kişinin sosyal hayatta var olmasını sağlayan, bazı durumlarda ise fiziksel ihtiyaçların önüne geçebilen başarı, sevme ve beğenilme ihtiyacı olarak karşımıza çıkmaktadır (Köknel, 2005). Öz belirleme kuramı bireylerin kültürlerine, yaşadıkları coğrafyalara, eğitim durumlarına ya da cinsiyetlerine göre değişmeksizin farklı şekil ve düzeyde algılanarak karşılanması beklenen özerklik, yeterlik ve ilişkililik adında üç temel psikolojik ihtiyaca sahip olduğunu belirtmektedir (Deci, Ryan ve Williams, 1996; Deci ve Vansteenkiste, 2004). Özerklik ihtiyacı kişilerin davranışlarının başlatılmasında ve sürdürülmesinde, değerlerin belirlenmesinde başkalarına bağımlı olmadan karar verebilme ve eyleme geçme durumudur (Deci ve Ryan, 2000). Yeterlik ihtiyacı bireylerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda gerçekleştirmek istedikleri bir işi yapabilme yeti ve becerisine sahip olma ve doyuma ulaşma ihtiyacı olarak karşımıza çıkmaktadır (Deci ve Ryan, 1985; Ryan ve Deci, 2008). İlişkililik ihtiyacı bireylerin kendi hayatlarında ve sosyal çevrelerinde önem verdikleri kişiler tarafından sevilme ve değer görebilme, bu kişiler ile güvenli bir ilişki kurma ve sağlıklı bir iletişim kurabilme ihtiyacıdır (Deci, Vallerand, Pelletier ve Ryan, 1991). Bircan (2001) bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasının ardında yatan temel amacın kişilerin mutluluklarının sağlanması olduğunu belirtmektedir. Diener (1984) mutluluğun insanların tek ihtiyacı olduğunu, diğer ihtiyaçların mutluluğa ulaşmak için bir araç olduğunu, temel amacın mutluluk olduğunu savunarak farklı bir bakış açısı getirmektedir. Geçmişten günümüze yapılan çalışmalar ise psikolojik ihtiyaçların karşılanmasının öznel iyi oluş üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Cihangir-Çankaya, 2005; Kocayörük, 2012; Lynch, 2004; Özer, 2009; Sheldon ve Niemiec, 2006).

Mutluluk farklı bilim dalları ve kişiler tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Türk Dil Kurumu (TDK, 2019) mutluluğu bireylerin özlem duydukları şeylere ulaşmaktan duydukları kıvanç durumu olarak tanımlar iken bilim adamları mutluluğu öznel iyi oluş kavramı ile ifade etmektedir (Diener, 2006). Öznel iyi oluş kavramı, kişilerin var oldukları sosyal çevrelerini, duygularını ve yaşadıkları toplumsal hayatı duygusal ve bilişsel değerlendirmelerinin bütünü olarak, hazcı

bir bakış açısı ile ele almaktadır (Diener, 1984; 2006). Öznel iyi oluşta bireylerin duygularını uzun vadede hissettikleri ve kendi bakış açılarını ölçüt kabul ederek değerlendirdikleri görülmektedir (Diener, Suh ve Oishi, 1997).

Bireylerin mutluluklarının sağlanması konusunda ise diğer bireyler ile kurdukları ilişkileri önemli bir konumda yer almaktadır. Bireylerin hayatta ilk temas ve ilişki kurdukları kişilerin ebeveynleri olduğu bilinmektedir. Bu durum bireylerin ailelerini algılayış şekillerinin ve ailelerine karşı hissettikleri aidiyetin iyi oluş ile olan ilişkisini düşündürmektedir. Alan araştırma sonuçları aileler ile kurulan sağlıklı ilişkilerin bireylerin öznel iyi oluşları üzerinde belirleyici olduğunu göstermiştir (Corsana, Majorano ve Champretavy, 2006; Eryılmaz, 2012; Jorenen ve Astedt-Kurki, 2005). Anne-babalarını katılımcı, özerklik desteği sağlayan ve yakınlık kuran kişiler olarak algılayan bireylerin öznel iyi oluşlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir (Kocayörük, Altıntaş ve İçbay, 2015; Özkan, 2014; Özdemir, 2012). Ebeveynlerin çocuklarının söz ve davranışlarının yerine getirilmesinde, ilgi ve değerlerinin biçimlendirilmesinde, özgür seçimler yapabilmelerinde izin verici ve destekleyici bir tutum içerisinde bulunma durumu otonomi (özerklik) desteği sağlayıcı olarak tanımlanmıştır (Grolnick, Deci ve Ryan, 1997). Farklı kaynaklar kullanılarak çocuğa karşı ilgili, şefkatli ve destekleyici bir biçimde davranışlarda bulunma yakınlık olarak nitelendirilirken (Grolnick vd., 1997) çocukların doğru ve yanlış ayrımı yapabilmeleri adına eylemlerinin sonuçlarıyla bağlantı kurabilmelerinin sağlanması durumu katılım şeklinde ifade edilmiştir (Farkas ve Grolnick, 2010).

Ergenlik dönemi bireylerin çocukluktan yetişkinlik dönemine geçmeye çalıştıkları bir geçiş dönemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin kendilerini tanımaya ve kişiliklerinin şekillenmeye başladığı dönem olan ergenlik döneminde aileden uzaklaşarak arkadaşlık bağlarının güçlendiği ve akranları ile vakit geçirme sürelerinin arttığı bilinmektedir (Atalay, 2018). Aileden yavaş yavaş ayrılarak kimlik bulma çabası içinde olan ergenlik dönemindeki bireylerin aileleri ile olan bağlarının, içinde buldukları aileye karşı hissettikleri aidiyetin ve anne-babalarını bu dönemde nasıl algıladıklarının kendi iyi oluşları ile ne düzeyde ilişkili olduğu merak konusudur. Tüm bu değişkenler ele alındığında kişilerin psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması, aile aidiyeti ve anne-baba algılarının bütüncül bir şekilde öznel iyi oluş üzerindeki katkısını belirlemek çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırmanın grubunu İstanbul'un Fatih ilçesinde yer alan liselerden liselere yerleştirme puanlarına göre ilk ondan bir Fen Lisesi ve bir Anadolu Lisesi, ikinci ondan bir İmam Hatip Lisesi ve bir Meslek Lisesi ve üçüncü ondan bir İmam Hatip Lisesi olmak üzere toplamda 5 farklı okulda lise 10. ve 11. Sınıfta öğrenim gören 408 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin yaşları 14 ile 18 arasında değişmektedir ($X=16.39$, $SS=.69$). Araştırma grubuna diğer liselerden birer, İmam Hatip Lisesinden iki okul seçilerek kız-erkek dengesinin sağlanması amaçlanmıştır. Örneklemenin Fatih ilçesinden seçilme sebebi Fatih ilçesinde farklı sosyo-ekonomik düzeyde grupların bulunması ve kozmopolit yapıya sahip olması yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçlarının başında öğrencilerin yaş, cinsiyet, okul türü, kardeş sayıları ve sınıf düzeyleri ile ebeveynlerinin eğitim durumları, öz-üvey olma durumları ve hayatta olma durumlarının yer aldığı demografik bilgi formu bulunmaktadır. Diğer veri toplama araçları ise aşağıda yer almaktadır.

Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği Lise Formu (TPIÖ-LF). Bu araştırmada geçerlilik ve güvenilirliği Şahin ve Korkut-Owen (2009)'un lise öğrencileri ile yaptığı TPIÖ Lise Formu kullanılmıştır. İç tutarlılığının özerklik boyutunda .69, yeterlik boyutunda .64 değerini aldığı ve ilişkili olma boyutunun .77 olarak hesaplandığı görülür iken ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısının .82 olarak bulunduğu görülmüştür. Güvenirlik katsayısı özerklikte .73 değerini, ilişkisellikte .75 değerini ve yeterlikte .68 değerini alırken toplam iç tutarlılığın ise .84 değerinde olduğu gözlenmiştir (Şahin, 2007; Şahin ve Korkut Owen, 2009). Bu çalışmada ise Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı .82 olarak gözlenmiştir. Ölçek 5'li likert tipinde ve 17 maddeden oluşmakta, her bir alt boyut için puanlama yapılmak ile beraber toplam puan da hesaplanmaktadır. Araştırmada ölçeklerin toplam puanı üzerinden analiz yapılmıştır.

Ergen Öznel İyi Oluş Ölçeği (EPOCH). Kern, Waters, Adler ve White (2015) tarafından geçlere uygun olarak oluşturulan ölçek, Demirci ve Ekşi (2015) tarafından üç farklı lisede eğitim gören öğrenciden oluşan bir araştırma grubunda Türkçe'ye ve Türk kültürüne uyarlanmıştır. İç tutarlılık katsayı değerinin toplam puan için .95 olarak hesaplandığı görülmüş olup ölçeğin alt boyutlar için iç tutarlılıklarına bakıldığında ilişkililikte .88, bağlılıkta .84, mutlulukta .88, iyimserlikte .84 ve kararlılıkta .72 olarak değer aldığı görülmüştür (Demirci ve Ekşi, 2015). Bu çalışmada ise Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı .89 olarak gözlenmiştir. Ölçek 5 farklı alt boyuttan oluşmakta olup 5'li likert tipinde her bir alt boyut için puanlamanın yapıldığı ve toplam ölçek puanının hesaplandığı bir ölçek olarak yer almaktadır. Araştırmada ölçeklerin toplam puanı üzerinden analiz yapılmıştır.

Aile Aidiyeti Ölçeği (AAÖ). Mavili, Kesen ve Daşbaş (2015) tarafından Konya ilinde farklı üniversitelerde eğitimine devam eden üniversite öğrenci grubu ile beşli likert tipinde aile aidiyeti ve kendilik aidiyeti olmak üzere 2 alt boyutlu toplamda 17 maddelik bir ölçek oluşturulmuştur. Ölçekte her bir alt boyut için ayrı ayrı puanlama yapılırken ayrıca toplam puan da verilmektedir. Yapılan hesaplamalarda ölçeğin korelasyon katsayısının .84 olduğu ve iç tutarlılık katsayısının .94 olduğu görülmüştür. Bu çalışmada ise iç tutarlılık katsayısının .86 olduğu gözlenmiştir. Araştırmada ölçeklerin toplam puanı üzerinden analiz yapılmıştır.

Anne Baba Algısı Ölçeği (ABAÖ). Robbins (1994) tarafından ergenlere uygun olarak geliştirilen anne baba algısı ölçeği, Kocayörük (2012) tarafından Ankara ve Çanakkale illerinde 14-18 yaşları arasında eğitim gören ortaöğrenim öğrencileri çalışma grubu olarak ele alınarak Türk diline ve kültürüne uyarlanmıştır. Ölçek her bir ebeveyn için 21 maddeden oluşmakta olup katılım, özerklik desteği ve yakınlık şeklinde adlandırılan üç alt boyutta hem anne için hem de baba için ayrı biçimde değerlendirilmektedir. Cronbach Alfa (α) iç tutarlılık katsayısı toplam .91 olarak bulunurken anne için iç tutarlılığın .91 olduğu baba için ise .93 olarak değer aldığı görülmüştür. Bu çalışmada anne için Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı .90 olarak değer alırken baba için .91 olarak değer aldığı gözlenmiştir. Araştırmada ölçeklerin toplam puanı üzerinden analiz yapılmıştır.

İşlem

Ölçeklerin uygulanması için öncelikle Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nden etik kurul onayı alınmış olup sonrasında İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğünden araştırma için gerekli izinler alınmıştır. Verilerin toplanmasında okullarda çalışan psikolojik danışmanlardan destek alınmış olup öğrenciler gönüllülük esasına göre tercih edilmiştir. Ölçekler öğrenciler tarafından ortalama 15-20 dakikada cevaplandırılmıştır.

Verilerin Analizi

İki veya daha fazla değişkenden birinin bağımlı ötekini bağımsız olması koşulunun sağlanması ile bu değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi regresyon analizi olarak adlandırılmaktadır. Bir bağımlı ve bir bağımsız değişken arasındaki ilişkinin incelenmesi basit regresyon analizi olarak tanımlanırken bir bağımlı ve birden fazla bağımsız değişken arasındaki ilişkinin incelenmesi çoklu regresyon analizi olarak betimlenmiştir. Çoklu regresyon analizi kendi arasında kategorilere ayrılmaktadır. Söz konusu çalışmada ise çoklu regresyon yönteminin kategorilerinden olan; birden fazla bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki katkısını ortaya koyan, kuramsal ya da mantıksal bir sıralama ile bloklara ayrılarak analize dâhil edilen kontrol değişkenlerinin bağımlı değişkeni nasıl yordadığını ortaya koymak için kullanılan hiyerarşik regresyon analizi tercih edilmiştir (Büyüköztürk, 2013).

Araştırmada öznel iyi oluş bağımlı değişken olarak belirlenirken anne-baba algıları, aile aidiyeti ve temel psikolojik ihtiyaçlar bağımsız (kontrol) değişken olarak belirlenmiştir. Kontrol değişkenleri olarak adlandırılan bağımsız değişkenlerden (anne-baba algısı, aile aidiyeti, temel psikolojik ihtiyaçlar) analize birinci blokta dâhil edilen değişken (baba algısı) bağımlı değişken (öznel iyi oluş) ile en düşük korelasyon gösteren değişkendir. En son blokta dahil edilen değişken (temel psikolojik ihtiyaçlar) ise bağımlı değişken ile en yüksek korelasyon gösteren değişkendir. Her bir bağımsız değişkenin bağımlı değişken (öznel iyi oluş) ile arasındaki ilişki dikkate alındığında bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken ile en düşükten en yükseğe doğru ilişkili olma durumuna göre sıralı bir biçimde bağımsız değişkenler analize dahil edilmiştir.

Hiyerarşik regresyon analizinde bağımsız değişkenlerin bloklara dahil edilme sırası bir kuramsal teoriye ya da mantıksal bir çıkarıma göre belirlenmektedir.

Literatür incelendiğinde öz belirleme kuramı çerçevesinde; temel psikolojik ihtiyaçların (Cihangir Çankaya, 2005; Buunk ve Nauta,2000) ve anne-baba algılarının (Kocayörük, 2012) öznel iyi oluşu yordadığını ortaya koyan çalışmalar yer almaktadır. Diğer taraftan aile desteğinin de iyi oluşu açıkladığını ortaya koyan araştırmalara ulaşmak mümkündür (Çevik, 2010; Park 2004). Söz konusu araştırmada bağımlı değişken üzerindeki yordama gücünün daha iyi anlaşılması açısından korelasyon değerleri dikkate alınarak bağımlı değişken ile en düşük korelasyon gösteren değişkenden en yüksek korelasyon gösteren değişkene göre kontrol değişkenleri analize dahil edilmiştir. Yordayıcı değişkenler arasında yüksek ilişki olmadığı, normal dağılımın sağlandığı, tolerans ve varyans şişme değerlerinin (VIF), durbin-watson değerlerinin ve mahalanobis uzaklık değerlerinin uygun olduğu görülmüş olup gerekli şartların sağlanması ile hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri, değişkenler arasındaki korelasyon değerleri ve hiyerarşik regresyon analizine ait bulgular yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri

	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kız	209	51.2
	Erkek	199	48.8
Sınıf Düzeyi	10.sınıf	197	48.3
	11.sınıf	211	51.7
Yaş	14	1	0.2
	15	37	9.1
	16	179	43.9
	17	181	44.4
	18	10	2.4
Okul Türü	Fen Lisesi	91	22.4
	Anadolu Lisesi	105	25.7
	Meslek Lisesi	63	15.4
	İmam Hatip Lisesi	149	36.5
Anne Yaşam Durumu	Hayatta	407	99.8
	Hayatta Değil	1	0.2

	Gruplar	N	%
Baba Yaşam Durumu	Hayatta	406	99.5
	Hayatta Değil	2	0.5
Anne Öz-Üvey Olma Durumu	Öz	407	99.8
	Üvey	1	0.2
Baba Öz-Üvey Olma Durumu	Öz	407	99.8
	Üvey	1	0.2
Aile Birlikteliği	Birlikte	394	96.6
	Ayrı yaşıyor	6	1.4
	Boşanmış	8	2.0
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	51	12.5
	Bir Kardeşi Olanlar	148	36.3
	İki Kardeşi Olanlar	128	31.4
	Üç ve Üzeri Kardeşi Olanlar	81	19.8
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	135	33.1
	Ortaokul	87	21.3
	Lise	108	26.5
	Ön lisans ve Lisans	78	19.1
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	85	20.8
	Ortaokul	84	20.6
	Lise	108	26.5
	Ön lisans ve Lisans	131	32.1

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri yer almaktadır. Araştırmaya katılım sağlayan kişilerin %48.8’ini erkek öğrenciler, %51.2’sini kız öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin %48.3’ünü onuncu sınıf öğrencileri, %51.7’sini on birinci sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Öğrencilerin %43.9’u 16 yaşında, %44.4’ü 17 yaşında, %9.1’i 15 yaşında, %2.4’ü 18 yaşında, %0.2’si 14 yaşındadır. Öğrencilerin %22.4’ü Fen Lisesi, %25.7’si Anadolu Lisesi, %15.4’ü Meslek Lisesi ve %36.5’i İmam Hatip Lisesi öğrencisidir. Çalışmaya katılan öğrencilerin annelerinin %33.1’i ilkokul, %21.3’ü ortaokul, %26.5’i lise, %19.1’i ön lisans ve lisans mezunu; öğrencilerin babalarının %20.8’i ilkokul, %20.6’sı ortaokul, %26.5’i lise, %32.1’i ön lisans ve lisans mezunu olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveynlerinin %96.6'sı birlikte, %1.4'ü ayrı yaşayan, %2'si boşanmış kişilerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %12.5'i tek çocuk, %36.3'ünün bir kardeşi, %31.4'ünün iki kardeşi, %19.8'inin üç ve üzeri kardeşi vardır. Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin %99.8'i hayatta iken babaların %99.5'i hayattadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin ve babalarının %99.8'i öz %0.2'si üveydir.

Tablo 2. Değişkenler arasındaki korelasyon değerleri

Değişken	1	2	3	4	5
1. Öznel İyi Oluş	–				
2. Temel Psikolojik İhtiyaçlar	.59**	–			
3. Aile Aidiyeti	.47**	.53**	–		
4. Anne Algısı	.36**	.40**	.61**	–	
5. Baba Algısı	.32**	.41**	.65**	.54**	–
Ortalama	69.16	62.33	70.79	118.07	107.68
Standart Sapma	13.07	8.37	8.64	17.93	23.11

Not. ** $p < .001$

Değişkenlerin birbirleri ile olan ilişkilerini ortaya koymak, yordayıcı değişkenlerin arasındaki ilişki durumunu incelemek ve bağımsız değişkenlerin hangi sıra ile analize dahil edileceğini belirlemek için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Bu araştırmada korelasyon analizinin amacı hiyerarşik regresyon analizine dahil edilecek yordayıcı değişkenlerin sırasını belirlemektir. Korelasyon analizi sonuçlarına göre bağımlı değişken (öznel iyi oluş) ile en düşük ilişki gösteren değişken analize ilk sırada dahil edilecek değişken olarak belirlenirken; en yüksek ilişki gösteren değişken ise analize en son dahil edilecek değişken olarak belirlenmiştir.

Tablo 2'de bağımlı değişken olan öznel iyi oluş ile temel psikolojik ihtiyaçlar ($r = .59, p < .001$), aile aidiyeti ($r = .47, p < .001$), anne algısı ($r = .36, p < .001$) ve baba algısı ($r = .32, p < .001$) arasında orta düzeyde olumlu bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Yordayıcı değişken olan baba algısı ile temel psikolojik ihtiyaçlar ($r = .41, p < .001$), aile aidiyeti ($r = .65, p < .001$) ve anne algısı ($r = .54, p < .001$) arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Anne algısı ile temel psikolojik ihtiyaçlar ($r = .40, p < .001$) ve aile aidiyeti ($r = .61, p < .001$) arasında; aile aidiyeti ile temel psikolojik ihtiyaçlar ($r = .53, p < .001$)

arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Hiyerarşik Regresyon Analizine Ait Bulgular

Model	Değişkenler	R	R ²	Δ R ²	ΔF	β	t
1. Blok	Baba Algısı	.326	.106	.106	48.193	.326	6.942***
2. Blok	Baba Algısı	.397	.158	.052	24.730	.180	3.325**
	Anne Algısı					.269	4.973***
3. Blok	Baba Algısı	.480	.231	.073	38.422	.001	.021
	Anne Algısı					.125	2.193*
	Aile Aidiyeti					.393	6.199***
4. Blok	Baba Algısı	.625	.391	.160	106.254	-.038	-.709
	Anne Algısı					.073	1.437
	Aile Aidiyeti					.195	3.276**
	Temel Psikolojik İhtiyaçlar					.478	10.308***

Not. *** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$, $N=408$

Hiyerarşik regresyon analizi yapılırken öznel iyi oluş bağımlı değişken olarak belirlenmiş olup anne-baba algısı, aile aidiyeti ve temel psikolojik ihtiyaçlar bağımsız (yordayıcı) değişkenler olarak belirlenmiştir. Değişkenler arasında yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre bağımlı değişken ile en düşük ilişki gösteren yordayıcı değişken modele ilk sırada dahil edilirken bağımlı değişken ile en yüksek ilişkili bulunan yordayıcı değişken ise modele en son dahil edilmiştir.

Hiyerarşik regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde temel psikolojik ihtiyaçlar, aile aidiyeti, anne algısı ve baba algısı değişkenlerinin öznel iyi oluşu yordamasına ilişkin sonuçlar yer almaktadır. 1. Blokta yer alıp modele ilk dâhil edilen baba algısının öznel iyi oluşu %10.6 oranında açıkladığı, 2. Blokta yer alan baba algısı ve anne algısının öznel iyi oluşu %15.8 oranında açıkladığı, 3. blokta yer alan baba algısı, anne algısı ve aile aidiyetinin öznel iyi oluşu %23.1 oranında açıkladığı ve 4. Blokta yer alan baba algısı, anne algısı, aile aidiyeti ve temel psikolojik ihtiyaçların hep birlikte öznel iyi oluşu toplamda %39.1 oranında açıkladığı görülmüştür. Temel psikolojik

ihtiyaçlar değişkeninin korelasyon analizinde de bağımlı değişken ile en yüksek ilişki gösteren değişken olduğu gözlenmekle birlikte söz konusu modele de diğer değişkenlerden farklı olarak anlamlı düzeyde daha yüksek katkı sağladığı ve bağımlı değişkeni diğer değişkenlerden daha yüksek oranda açıkladığı gözlenmiştir.

TARTIŞMA

Bu araştırmanın temel amacı ergenlik döneminde yer alan bireylerin psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması, aile aidiyeti ve anne-baba algılarının öznel iyi oluşları üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmada öz belirleme kuramı çerçevesinde ele alınan temel psikolojik ihtiyaçlar, anne-baba algısı ve farklı olarak aile aidiyeti değişkenlerinin öznel iyi oluşu yordama durumları ele alınmıştır. Literatür incelendiğinde temel psikolojik ihtiyaçlar ve anne-baba algısının öznel iyi oluşu yordadığı araştırma sonuçlarına ulaşılmaktadır (Cihangir-Çankaya, 2005; Kocayörük, 2012). Ancak aile aidiyeti ile birlikte diğer değişkenlerin öznel iyi oluşu yordama düzeyini ortaya koyan bütüncül bir çalışma yer almamaktadır. Bu araştırmada ise temel psikolojik ihtiyaçlar, anne-baba algısı ve aile aidiyeti değişkenlerinin bütüncül bir şekilde öznel iyi oluşu açıklama düzeyi belirlenmek istenmiştir. Korelasyon analizi doğrultusunda bağımlı değişken ile yordayıcı değişkenler arasındaki ilişki ortaya konmuş olup ilişki düzeylerine göre yordayıcı değişkenler belli bir sıra ile analize dahil edilerek hiyerarşik regresyon analizi tercih edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre kişilerin annelerini ve babalarını katılımcı, özerklik desteği sağlayan ve yakınlık kuran birer ebeveyn olarak algılamalarının iyi oluşları üzerinde olumlu etkilerde bulunduğu görülmüştür. Ergenlerin davranışlarında, değerlerinin oluşmasında ve biçimlenmesinde, ilgilerinin şekillenmesinde otonomi desteğinin sağlanmasının ergenlerin iyi oluşları üzerinde olumlu katkı sağladığı gözlenmiştir. Ayrıca ergenler ile anne-babaları arasında sıcak, ilgili ve yakın bir ilişkinin var olmasının, çocukların desteklenmesinin, yeterlik duygularının sağlanarak davranışlarının sonuçları ile bağlantı kurulma imkânının verilmesi, ailelerin ergenin yaşamına katılım sağlamasının, davranış ve çıktılar arasında mantıklı ilişkiler kurulabilmesinde ebeveynlerin katılımcı ve destekleyici olmalarının çocukların iyi oluşları üzerinde olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir. Modele anne-baba algısı ile

birlikte aile aidiyetinin de dâhil edilmesi sonucunda ergenlerin iyi oluşlarının daha da arttığı görülmüştür. Bu durum aile içi ilişkilerin iyi olmasının, bireylerin içinde buldukları ailelere ait hissetmenin ve aileleri tarafından ait hissettirilmesinin sonucunda kendilerini daha iyi hissettiklerini göstermiştir. Çalışmanın bu bulgusu ilgili alan yazınındaki benzer çalışmalarla (Diener ve Biswas-Diener, 2002; Taylor, Chatters, Hardison ve Riley, 2001) tutarlılık göstermektedir.

Alan yazınında yer alan Akdoğan (2017)'in çalışmasında aileden alınan desteğin yaşam doyumunu ve öznel iyi oluşu yordadığı, Çevik (2010) ve Gallagher ve Brodrick (2008)'in çalışmalarında ise ailelerinin desteğini hissedenden bireylerin öznel iyi oluşlarının daha yüksek olduğu görülmekte; anne ve babası ile iyi ilişkiler kuran bireylerin kendilerini daha iyi hissettikleri sonucu bu araştırmanın bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Son blokta ebeveyn algısı ve aidiyetinin yanı sıra modele temel psikolojik ihtiyaçların karşılanma durumunun da dâhil edilmesi ile beraber tüm bu değişkenlerin bir bütün halinde öznel iyi oluş üzerinde daha çok katkı sağladığı belirlenmiştir. Daha önce bütüncül bir araştırma yapılmamış olmasından kaynaklı olarak elde edilen bulguların beklenen ancak yine de özgün bir bulgu olarak karşımıza çıktığı görülmektedir.

Araştırmada özerlik, yeterlik ve ilişkililik ihtiyaçlarının karşılanmasının kişilerin iyi oluşlarına katkı sağladığı görülmüştür. Eylemlerinde, söz ve davranışlarında, kendi kişisel kararlarında özgür bir biçimde seçim hakkı olan kişilerin, bu eylemlerini gerçekleştirirken kendilerini yeterli hissedebilmelerinin, bu konuda yeterli bilgi ve beceriye sahip olma durumlarının ve tüm bu istenilen davranışlar yerine getirilirken bireylerin değer verdikleri kişiler ile sağlıklı bir ilişki ve aidiyet kuruyor olabilmelerinin özellikle de bu ilişki ve aidiyetin kurulmasında önemli bir konumda yer alan ebeveynlerin bireylerin öznel iyi oluşlarına katkı sağladığı belirlenmiştir. Literatüre bakıldığında tüm bu değişkenleri bütüncül bir biçimde ele alan bir çalışma bulunmamakla birlikte özellikle temel psikolojik ihtiyaçların karşılanması ve öznel iyi oluş ile olan ilişkiyi ortaya koyan birden fazla çalışmaya rastlanılmıştır (Buunk ve Nauta, 2000; Patrick, Knee, Canevello ve Lonsbary, 2007; Ryan, Deci, Grolnick ve La Guardia, 2006).

Acun (2018) ve Türkdoğan (2010)'un üniversitede eğitim gören öğrenciler ile yaptığı araştırmalarda psikolojik ihtiyaçların karşılanmasının öğrencilerin öznel iyi oluşlarını yordadığı ortaya koyulmuştur. Bu araştırmada ise araştırma grubu olarak lise öğrencileri seçilmek ile birlikte farklı eğitim kademelerinde benzer

sonuçların gözleendiği görülmüştür. Özer (2009)'un yaptığı araştırmada üç temel psikolojik ihtiyacın karşılanması bireylerin öznel iyi oluşlarının yordanmasında etkili olduğu; Sapmaz, Doğan, Sapmaz ve Tel (2012)'in çalışmasında sırası ile yeterlik, özerklik ve ilişkili olma ihtiyaçlarının öznel iyi oluşu yordadığı saptanmıştır. Araştırma sonuçlarının farklı araştırma sonuçları ile benzerlik göstermesi sonuçların alan yazını ile tutarlı olduğu düşüncesini güçlendirmektedir.

SINIRLILIKLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinde liselerde eğitim gören öğrenciler oluşturmuştur. Bir sonraki araştırmalarda farklı illerde farklı eğitim kademelerinde, farklı yaşam dönemlerinde yer alan ve çeşitli kültürlerde yetişmiş bireyler ile ilgili çalışmalar yürütülerek farklı sonuçlar elde edilebileceği düşünülmektedir. Söz konusu çalışma ölçeklerin ölçtüğü özellikler ile sınırlı kalmakta ve öğrencilerin dürüst yanıtlar verdiği varsayılmaktadır. Bu sınırlılıklardan kaynaklı olarak ileride yapılacak çalışmaların farklı geliştirilmiş ölçekler kullanılarak ve nitel araştırma yöntemleri ile desteklenerek yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Bireylerin öznel iyi oluşlarında ebeveyn algısının, aile aidiyeti ve temel psikolojik ihtiyaçların katkısının incelenmesinin yanında arkadaştan ve romantik ilişkilerden algılanan desteğin de dâhil edilerek incelendiği bir çalışma yürütülebileceği düşünülmektedir. Değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde anneden ve babadan algılanan desteğin aile aidiyetini etkilediği, aile aidiyetinin de psikolojik ihtiyaçları ve öznel iyi oluşu yordadığı bir model önerisi ortaya çıkmaktadır. Araştırma sonuçlarının ailelere, aile ve evlilik danışmanlarına, ruh sağlığı alanında çalışmalar yapanlara, ergenler ile eğitim alanında çalışan idareci ve eğitimcilere öneriler sunacağı ve uygulamalarda destek sağlayacağı, okul psikolojik danışmanlarına, okul rehberlik planlarının hazırlanmasında, bireysel ve grupta yapılacak etkinliklerde kişilere ve kurumlara rehberlik edeceği ve fikir sunacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonuçları incelediğinde ergenlerin iyi oluşları üzerinde psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasının ebeveynlerini algılayışlarından ve ailelerine duydukları aidiyetten daha çok katkı sağladığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar düşünüldüğünde eğitim kurumlarında yer alan yönetici, öğretmen ve okul

psikolojik danışmanlarının okuldaki öğrencilerinin kendilerini okuldaki sosyal çevrelerinde ve akranları arasında yeterli ve özerk hissetmelerini sağlayacak, ilişki ihtiyaçlarını karşılayacak eğitim-öğretim planları, yerel ve özel hedefler belirleyerek akademik gelişimlerini duygusal gelişimleri ile desteklemeleri gerektiğinin önemi anlaşılmaktadır. Eğitim programları, eğitsel, kişisel ve mesleki rehberlik çalışmaları planlanırken öncelikle öğrencilerin yetenek ve becerilerinin keşfedilmesi, akademik programlarda bu yetenek ve becerilerinin ortaya çıkartılmasına fırsat verilmesi, bireylerin kendilerini yeterli ve özerk hissetmedikleri durumlarda bireysel ve grupla psikolojik danışma seansları ile desteklenmeleri; ilişki ihtiyaçlarının karşılanmasında öğrenciler arasında yapılan ortak aktivitelere, okul turnuva ve gezilerine, grup çalışmalarına, müzik ve tiyatro gibi sanat alanları ile sosyal ve fen bilimleri alanlarını kullanarak öğrencilerin yeterli hissetmeleri ve ilişki ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri sağlanabilmelidir.

Yaptığı işlerde özerk davranabilen ve yeterlilik hissedeni, kendisi ve diğerleri ile iyi temas kurabilen kişilerin sağlıklı bireyler oldukları düşünüldüğünde toplumdaki bireylerin sağlıklı bir biçimde yetişmeleri ve topluma ekonomik, sosyal, psikolojik, kültürel vb. açılardan katkı sağlayabilmeleri için bireylerin iyi oluşlarının aile ve okul kurumlarından başlayarak desteklenmesi gerekmektedir. Psikolojik ihtiyaçların karşılanarak aile içi ilişkilerin sağlıklı olması için ruh sağlığı alanında çalışan aile danışmanları, psikolojik danışman ve psikologların danışanlarını değerlendirir iken, danışma hedeflerini ve müdahale tekniklerini belirlerken bu araştırma sonuçlarını dikkate alacakları düşünülmektedir.

SONUÇ

Sonuç olarak ergenlik dönemi içerisinde bulunan bireylerin ailelerini özerklik desteği sağlayıcı, katılımcı ve yakınlık kuran birer ebeveyn olarak algılamalarının, davranışlarını yerine getirirken özerk davranmaları ve kendilerini yeterli hissetmeleri ve tüm bunların yanı sıra önem verdikleri kişiler ile ilişki içinde olmaları ve içerisinde buldukları aileye karşı ait hissetmeleri ve aileleri tarafından ait hissettirilmelerinin kişilerin öznel iyi oluşlarına olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir. Evrensel olarak değerlendirilen temel psikolojik ihtiyaçların bireylerin iyi oluşları üzerinde katkı sağladığı daha önceki araştırma sonuçlarıyla da tutarlık göstermiştir. Aile aidiyeti ve iyi oluş arasındaki ilişkinin

saptanmasına yönelik doğrudan yapılan araştırmalara rastlanmamakta olup dolaylı olarak yapılan araştırmaların yapıldığı gözlenmiştir. Bireylerin ebeveyn algılarının iyi oluş üzerinde etkili olduğu ve değişkenler arasında pozitif yönde ilişkiler bulunduğu çalışmalar yer almıştır. Elde edilen araştırma sonuçlarının diğer araştırma sonuçları ile benzerlik gösterdiği belirlenmiştir.

Yazarlar Hakkında / About Authors

Eda GÖK CAMOĞLU. 2016 yılında Adnan Menderes Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında lisans eğitimini, 2019 yılında Aile Danışmanlığı Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. İstanbul Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünde çalışmaktadır.

In 2016, she completed her undergraduate studies at the Department of Guidance and Psychological Counseling at Adnan Menderes University and her master's degree at the Department of Family Counseling in 2019. She works at Istanbul Family Labor and Social Services Provincial Directorate.

Ercan KOCAYÖRÜK. 1996 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında lisans eğitimini, 2000 yılında Ankara Üniversitesi Eğitimde Psikolojik Hizmetler dalında yüksek lisans eğitimini, 2007 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında doktora eğitimini tamamlamıştır. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında Profesör Doktor olarak görev yapmaktadır.

In 1996, he received his bachelor's degree in Guidance and Psychological Counseling from Middle East Technical University, and his master's degree in 2000 in Psychological Services in Education from Ankara University. He is a Professor of Guidance and Psychological Counseling at Çanakkale 18 Mart University.

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.

The authors declared that they have no conflict of interest.

Fonlama / Funding

Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.

No funding support was received.

ORCID

Eda GÖK CAMOĞLU <https://orcid.org/0000-0002-7725-4776>

Ercan KOCAYÖRÜK <https://orcid.org/0000-0002-3655-4158>

KAYNAKÇA

- Acun, A. (2018). *Sporcu ve sedanter üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş ve temel psikolojik ihtiyaçlarının incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Akdoğan, B. (2017). *Lise öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık ve çatışma çözme davranışlarının öznel iyi oluşlarını yordaması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Atalay, D. (2018). *Ergenlerin anne-baba tutum algısı ve arkadaşlık ilişkileri ile duygu düzenlemelerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.
- Bircan, H. H. (2001). *İslam felsefesinde mutluluk*. İstanbul: İz Yayınları.
- Buunk, B.P. ve Nauta, A. (2000). Why intraindividual needs are not enough: Human motivation is primarily social. *Psychological Inquiry*, 11, 279-283.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cihangir-Çankaya, Z. (2005). *Özerklik desteği, temel psikolojik ihtiyaçların doyumu ve öznel iyi olma: Öz-belirleme kuramı* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Corsano, P., Majorano, M. ve Champretavy, L. (2006). Psychological well-being in adolescence: the contribution of interpersonal relations and experience of being alone. *Adolescence*, 41 (162), 341.
- Çevik, N. (2010). *Lise öğrencilerinin öznel iyi oluşlarını yordayan bazı değişkenler*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination In Human Behavior*. New York: Plenum.
- Deci, E. L., Ryan, R. M. ve Williams, G. C. (1996). Need satisfaction and the self-regulation of learning. *Learning and Individual Differences*, 8, 165-183.
- Deci, E.L., Vallerand, R.J., Pelletier, L.G. ve Ryan, R.M. (1991). Motivation and education: the self determination perspective. *Educational Psychologist*, 26 (3-4), 325-346.
- Deci, E. L. ve Vansteenkiste, M. (2004). Self-determination theory and basic need satisfaction: Understanding human development in positive psychology. *Ricerche di Psicologia*, 1 (27), 23-40.
- Deci, E. ve Ryan, R. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: human needs and the self-determination of behaviour. *Psychological Inquiry*, 11 (4), 227-269.
- Demirci, İ. ve Ekşi, F. (2015). Ergenler için beş boyutlu iyi oluş modeli: Epoch ölçeğinin Türkçe formunun geçerliği ve güvenilirliği. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 9-30.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95 (3), 542-575.
- Diener, E. (2006). Guidelines For National Indicators Of Subjective Well-Being And Ill Being. *Applied Research in Quality of Life*, 1, 151-157.
- Diener, E. ve Biswas-Diener, R. (2002). Will money increase subjective well-being? A literature review and guide to needed research. *Social Indicators Research*, 57, 119-169.

- Diener, E., Suh, E. ve Oishi, S. (1997). Recent findings on subjective well-being. *Indian Journal of Clinical Psychology*, 24, 25-41.
- Eryılmaz, A. (2012). Pozitif Psikoterapi Bağlamında Yaşam Amaçları Belirleme Ölçeğinin Üniversite Öğrencileri Üzerinde Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 15, 166-174.
- Farkas, S. M. ve Grolnick, W. S. (2010). Examining the components and concomitants of parental structure in the academic domain. *Motivation and Emotion*, 34, 266- 279.
- Gallagher, N. E. ve Vella-Brodrick, A. D. (2008). Social support and emotional intelligence as predictors of subjective well-being. *Personality and Individual Differences*, 44, 1551-1561.
- Grolnick, W. S., Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (1997). Internalization within the family: The self-determination theory perspective. In J. E. Grusec & L. Kuczynski (Eds.), *Parenting and children's internalization of values: A handbook of contemporary theory* (pp. 135-161). New York: Wiley.
- Joronen, K. ve Åstedt-Kurki, P. (2005). Familial contribution to adolescent subjective well-being. *International Journal of Nursing Practice*, 11 (3), 125-133.
- Kern, M. L., Waters, L. E., Adler, A. ve White, M. A. (2015). A multidimensional approach to measuring well-being in students: Application of the PERMA framework. *The Journal of Positive Psychology*, 10 (3), 262-271.
- Kocayörük, E. (2012). Öz-Belirleme Kuramı Açısından Ergenlerin Anne Baba Algısı İle Duyuşsal İyi Oluşları Arasındaki İlişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (37), 24-37.
- Kocayörük, E. (2012). The Adaptation Of Perception Of Parent Scale (Pops) Into The Turkish Culture. *Educational Research Association The International Journal Of Educational Researchers*, 3 (2), 1-9.
- Kocayörük, E., Altıntaş, E., ve İçbay, M. A. (2015). The perceived parental support, autonomous-self and well-being of adolescents: A cluster-Analysis Approach. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 1819-1828.
- Köknel, Ö. (2005). *Kaygıdan mutluluğa kişilik*. (17. Basım) İstanbul: Altın Kitaplar.
- Lynch, J. M. (2004). *Variability of self-concept across personal relationships: The role of culture, basic psychological needs and authenticity in China, Russia and United States*. Rochester: University of Rochester. (Doktora Tezi). Elde edilme tarihi: 18 Şubat 2017. <http://www.lib.umi.com/dissertations/preview/3122247>.
- Mavili, A., Kesen, N. F. ve Daşbaşı, S. (2014). Aile aidiyeti ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 33, 29-45.
- Özdemir, Y. (2012). Ergenlerin Öznel İyi Oluşunun Demografik Değişkenler, Ana Baba Kontrolü ve Ana-Baba Kabul İlgisi Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37 (165), 21-32.
- Özer G. (2009). *Öz-belirleme kuramı çerçevesinde ihtiyaç doyumu, içsel güdülenme ve bağlanma stillerinin üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarına etkileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özkan, İ. (2014). *Ergenlerde anne baba tutumu ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

- Park, N. (2004). The Role of Subjective Well-being in Positive Youth Development. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 591 (1), 25-39.
- Patrick, H., Knee, C. R., Canevello, A. ve Lonsbary, C. (2007). The role of need fulfillment in relationship functioning and well-being: A self-determination theory perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 434-457.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2008). Self-determination theory and the role of basic psychological needs in personality and the organization of behavior. In O. P. John, R. W. Robbins, and L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research*, 654–678. New York: The Guilford Press.
- Ryan, R. M., Deci, E. L., Grolnick, W. S. ve La Guardia, J. G. (2006). The significance of autonomy and autonomy support in psychological development and psychopathology. In D. Cicchetti & D. Cohen (Eds.), *Developmental psychopathology: Vol. 1: Theory and methods* (2nd ed., pp. 795-849). New York: Wiley.
- Robbins, R. J. (1994). An assessment of perceptions of parental autonomy support and control: Child and parent correlates. (Unpublished Doctoral Dissertation), Department of Psychology, University of Rochester.
- Sapmaz, F., Doğan, T., Sapmaz, S., Temizel, S. ve Tel, F.D. (2012). Examining predictive role of psychological need satisfaction on happiness in terms of self-determination theory. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 55, 861-868.
- Sheldon, K. ve Niemiec, C. (2006). It's not just the amount that counts: Balanced need satisfaction also affects well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91, 331-341.
- Şahin, E. S. (2007). *Psikolojik ihtiyaçları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, E. S. ve Owen-Korkut, F. (2009). Psikolojik ihtiyaçları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (32), 64-74.
- Taylor, R.J., Chatters, M.L., Hardison, C.B. ve Riley, A. (2001). Informal social support networks and subjective well-being among african americans. *Journal of Black Psychology*, 27, 439-463.
- Türkdoğan, T. (2010). *Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin öznel iyi oluş düzeyini yordamadaki rolü* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Extended Abstract

Introduction: The aim of the study was to examine the effect of psychological needs, family belonging and parent perception on subjective well-being. While subjective well-being was determined as dependent variable in the study, parental perception, family belonging and basic psychological needs were determined as independent variables. Self-determination theory states that individuals have three basic psychological needs named autonomy, competence and relevance, which are perceived and perceived in different shapes and levels without varying according to their culture, educational status or gender (Deci, Ryan and Williams, 1996; Deci and Vansteenkiste, 2004). The need for autonomy is the status of decision-making and taking action without depending on others in initiating and sustaining the behavior of individuals (Deci and Ryan, 2000). The need for competence is the need to have the ability and ability to do a job in line with the interests and abilities of individuals and to reach saturation (Deci and Ryan, 1985; Ryan and Deci, 2008). The need for relations is the need for individuals to be loved and valued by the people they care about in their own lives and in their social environment, to establish a secure relationship with these people and to establish a healthy communication (Deci, Vallerand, Pelletier and Ryan, 1991). Studies from past to present have revealed that the fulfillment of psychological needs has an impact on subjective well-being (Cihangir-Çankaya, 2005; Kocayörük, 2012; Lynch, 2004; Özer, 2009; Sheldon and Niemiec, 2006) and the unmet needs have caused psychological problems (Deci and Ryan, 2000a). It has been observed that the basic purpose of meeting the needs of individuals is to provide happiness of individuals (Bircan, 2001). It is a matter of wonder to what extent the ties with the families of the adolescents, who are trying to find their identity by gradually separating from their families, in their own family, and how they perceive their parents in this period are related to their own well-being. When all of these variables were considered, it was aimed to determine the psychological needs of individuals, family belonging and parental perceptions on the subjective well-being in an integrated manner.

Method: The sample of the study consisted of 408 (199 male, 209 female) participants. In this study, the Principal Psychological Needs Scale developed by Şahin and Korkut-Owen (2009) and the Adolescent Subjective Well-Being Scale adapted to Turkish and Turkish culture by Demirci and Ekşi (2015) were used. In addition, the Parenting Scale developed by Mavili, Kesen and Daşbaşı (2015) together with Mother-Father Perception Scale adapted to Turkish and Turkish culture by Kocayörük (2012) was used. Data analysis using hierarchical regression analysis technique it was.

Results: All variables were found to have normal distribution in the study. Considering the correlation results, subjective well-being was based on basic psychological needs ($r= .60$, $p<.001$), family belonging ($r= .47$, $p<.001$) and mother

perception ($r = .37, p < .001$), it was found to be positively related to father perception ($r = .33, p < .001$). Father perception was based on basic psychological needs ($r = .41, p < .001$), with the family belonging ($r = .66, p < .001$), the perception of the mother ($r = .54, p < .001$) was positively associated. Mother perception was found to be positively correlated with basic psychological needs ($r = .41, p < .001$) and family belonging ($r = .62, p < .001$). In this study, it was seen that the basic psychological needs, family belonging and parental perception variables explained the subjective well-being variable by % 39. ($R = .63, R^2 = 39, p < .001$).

Discussion & Conclusion: The aim of the study was to examine the effect of psychological needs, family belonging and parent perception on subjective well-being. As a result, it has been determined that the positive perception of parents, ensuring family belonging and meeting basic psychological needs contribute to the subjective well-being of adolescents. In the next studies, it is thought that different results can be obtained by conducting studies with individuals in different educational levels and in different life periods. In addition to examining the contribution of basic psychological needs, family belonging and parental perception in the subjective well-being of individuals, it is thought that a study can be conducted which includes the perceived support from friends and romantic relations. It is thought that the research results will provide guidance and guidance to families, family and marriage counselors, psychological professionals, school psychological counselors, school guidance plans, individual and group activities and institutions. When the results of the research were examined, it was observed that meeting the psychological needs of adolescents on well-being contributed more than their perception of their parents and their belonging to their families. When these results are considered, it is important that administrators, teachers and school counselors in institutions need to support their academic development by identifying educational plans, local and special goals that will enable them to feel sufficient and autonomous among their social environment and their peers, meet their relationship needs, and support their academic development with their emotional development. It is understood. While planning educational programs, educational, personal and vocational guidance studies, first of all, the students will be able to discover their talents and skills, provide opportunities to reveal these talents and skills in academic programs; In order to meet the needs of the relationship, the students should be able to feel adequate and meet the relationship needs by using common activities among students, school tournaments and trips, group works, music and theater, art and social and science fields.